

Designing the Internalizing and Externalizing Behavior Model of Adolescents Based on Early Maladaptive Schemas with the Mediating Role of Coping Responses

Maryam Sobhani, Kobra Haji Alizadeh✉, Eghbal Zarei, Azita Amirfakhraei

Abstract

Background and Aim: The present study was conducted with the aim of designing a model of internalizing and externalizing behavior of adolescents based on the early maladaptive schemas with the mediating role of coping responses. **Methods:** The research method was descriptive and structural equation modeling. The statistical population of the current study was all the male and female students of the second secondary level in the 3rd district of Tehran in the year 1400. The number of sample people was 400 students who were selected by cluster method (4 schools). The research tools included the list of child behavioral disorders (Achenbach, 1991), the questionnaire of early maladaptive schemas (Yang, 2003) and the questionnaire of coping strategies (Lazarus and Folkman, 1988). The collected data were analyzed by structural equation modeling method. **Results:** The results of data analysis showed that the model has a good fit. Also, early maladaptive schemas have a direct effect on internalizing behavior, the relationship between primary maladaptive schemas and internalizing behavior is directly equal ($t = 4.98$ and $\beta = 0.43$). Early maladaptive schemas have a direct effect on externalizing behavior, the relationship between early maladaptive schemas and externalizing behavior is directly equal ($t = 1.99$ and $\beta = 0.13$). In connection with the existence of an indirect effect of early maladaptive schemas on the internalizing behavior of adolescents through coping strategies, it has been confirmed with 95% confidence ($p < 0.05$). **Conclusion:** the results showed that the hypothesis proposed in connection with the existence of an indirect effect of early maladaptive schemas on the externalizing behavior of adolescents through coping strategies was confirmed with 95% confidence ($p < 0.05$).

Received: 07.06.2021

Revision: 01.08.2021

Acceptance: 10.08.2021

Keywords:

Internalizing behavior, externalizing, early maladaptive schemas, coping responses

How to cite this article:

Sobhani, M., Haji Alizadeh, K., Zarei, E., & Amirfakhraei, A. Designing the Internalizing and Externalizing Behavior Model of Adolescents Based on Early Maladaptive Schemas with the Mediating Role of Coping Responses. *Jayps*, 2021, 2(1): 96-107

Article type

Original research

1. Maryam Sobhani, Ph.D. student general psychology, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran, **2. Kobra Haji Alizadeh**, Associate Professor, Department of Psychology, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran, **3. Eghbal Zarei**, Associate professor, Department of Psychology, University of Hormozgan, Bandar abbas, Iran, **4. Azita Amirfakhraei**, Assistant Professor, Department of Psychology, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

✉ Correspondence related to this article should be addressed to **Kobra Haji Alizadeh** Associate Professor, Department of Psychology, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran
Email: Ph-alizadeh@yahoo.com

طراحی مدل رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه با نقش میانجی پاسخ‌های مقابله‌ای

مریم سبحانی، کبری حاجی‌علیزاده ✉، اقبال زارعی، آریتا امیرفخرایی

	<p>دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۳/۱۷ اصلاح مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۱۰ پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۵/۱۹</p>
	<p>واژه‌های کلیدی: رفتار درونی سازی، برونی سازی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، پاسخ‌های مقابله‌ای</p>
	<p>نحوه ارجاع دهی به مقاله: سبحانی، م.، حاجی‌علیزاده، ک.، زارعی، ا.، و امیرفخرایی، آ. (۱۴۰۰). طراحی مدل رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه با نقش میانجی پاسخ‌های مقابله‌ای. <i>دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان</i>، ۲(۱): ۹۶-۱۰۷</p>
	<p>نوع مقاله: پژوهشی اصیل</p>
<p>چکیده</p> <p>زمینه و هدف: بررسی‌های متعدد نشان می‌دهد که هر دو دسته از مشکلات درون سازی و برون سازی شده، در دوران نوجوانی نرخ رشد فزاینده‌ای دارند؛ لذا پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه با نقش میانجی پاسخ‌های مقابله‌ای انجام شد. روش پژوهش: پژوهش حاضر توصیفی و از نوع مدل سازی معادلات ساختاری بود. جامعه‌آماري پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم منطقه ۳ شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بودند. تعداد افراد نمونه ۴۰۰ دانش‌آموز بودند که با روش خوشه‌ای (۴ مدرسه) انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل سیاهه اختلالات رفتاری کودک (آخنیاخ، ۱۹۹۱)، پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه (یانگ، ۲۰۰۳) و پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای (لازاروس و فولکمن، ۱۹۸۸) بودند. داده‌های گردآوری شده با روش مدل سازی معادلات ساختاری تحلیل شدند. یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که مدل از برازش مطلوبی برخوردار است. همچنین طرحواره‌های ناسازگار اولیه اثر مستقیم بر رفتار درونی سازی داشته است، رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با رفتار درونی سازی به صورت مستقیم برابر ($\beta=0/43$ و $t = 4/98$) است. طرحواره‌های ناسازگار اولیه اثر مستقیم بر رفتار برونی سازی داشته است، رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با رفتار برونی سازی به صورت مستقیم برابر ($\beta=0/13$ و $t = 1/99$) است. در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر رفتار درونی سازی نوجوانان به واسطه راهبردهای مقابله‌ای با ۹۵ درصد اطمینان مورد تأیید بوده است ($p < 0.05$). نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر رفتار برونی سازی نوجوانان به واسطه راهبردهای مقابله‌ای با ۹۵ درصد اطمینان مورد تأیید بوده است ($p < 0.05$).</p>	
<p>۱. مریم سبحانی، دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران، ۲. کبری حاجی‌علیزاده، دانشیار گروه روانشناسی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران؛ ۳. اقبال زارعی، دانشیار گروه روانشناسی دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران، ۴. آریتا امیرفخرایی، استادیار گروه روانشناسی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران</p> <p>✉ مکاتبات مربوط به این مقاله باید خطاب به کبری حاجی‌علیزاده، دانشیار گروه روانشناسی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران می‌باشد.</p> <p>پست الکترونیکی Ph-alizadeh@yahoo.com</p>	

مقدمه

کامیابی یا ناکامی نوجوان در فایق آمدن بر دشواری‌های پیش‌روی، به عوامل بسیاری بستگی دارد که از آن جمله می‌توان به عوامل موجود در محیط خانواده اشاره نمود. دوره نوجوانی با بروز تغییرات چند سطحی گسترده‌ای که در نوجوان و محیط او به وقوع می‌پیوندد، مشخص می‌شوند. این تغییرات آشکارا سبب دگرگونی در تعاملات میان کودکان و اعضای خانواده آن‌ها می‌شود. مستندات پژوهشی نشان می‌دهند، با وجود تحولاتی که در کودک و روابط خانوادگی او ایجاد می‌شود، روابط با خانواده و والدین همچنان از منابع با اهمیت اجتماعی و هیجانی در دوران بعد از کودکی، پایدار باقی می‌مانند. طی سال‌های آغازین نوجوانی، روابط با والدین و اعضای بزرگسال خانواده، دستخوش تغییراتی می‌شود، که معمولاً به صورت کاهش تعاملات سلسله مراتبی در دوره نوجوانی تا بزرگسالی نمود می‌یابد (پورشریفی، خانجانی، باباپور و شالچی، ۱۳۹۳). این دوره زمانی است که فرد می‌تواند مسئولیت‌های بیشتری را در زمینه مراقبت کردن از خود، انجام دادن تکالیف مدرسه و وظایف دیگر به عهده بگیرد. در این سنین افراد همچنین ظرفیت حمایت و یاری‌رسانی بیشتر نسبت به خانواده، ایفای نقش سرپرستی نسبت به خواهران و برادران کوچک‌تر یا انجام کارهایی را به دست می‌آورند، که معمولاً بزرگسالان انجام می‌دهند (کاکس، وانگ و گاستافسون، ۲۰۱۱). شناخت تحول نوجوان در درون خانواده موضوعی پیچیده است، اگرچه روابط نوجوان با والدین خود در شکل‌گیری تحول او اهمیتی انکارناپذیر دارند، اما ویژگی‌های نوجوان بخشی از آن چیزی است که روابط مذکور را تعیین می‌کنند. نوجوان در روابط خانوادگی خود هم‌اثرگذار و هم‌اثرپذیر است. خانواده چیزی بیشتر از کنش متقابل نوجوان با والدینش است. والدین تحت تأثیر روابط خود با همدیگر و روابط مهم قرار می‌گیرند، که در زندگی خود با دیگران برقرار می‌کنند. کیفیت والدگری همچنین از بافت‌های گسترده‌تر از خانواده از جمله، همسایگان، فرهنگ و عوامل اجتماعی - جمعیت شناختی تأثیر می‌پذیرد. با وجود این حقیقت، که روابط نوجوان درون خانواده، نقشی اساسی در عملکرد و تحول آن‌ها ایفاء

می‌کند. روابط والدینی و دیگر روابط خانوادگی تأثیرات ژرف بر بهزیستی و روابط نوجوان در خارج از محیط خانواده می‌گذارد (کاکس و همکاران، ۲۰۱۱).

یکی از دوره‌های مهم در طول عمر هر خانواده را می‌توان به زمانیکه کودکان وارد مرحله نوجوانی می‌شوند، اطلاق نمود. این روند شامل تغییرات گسترده‌ای می‌باشد، که از قواعد کلی تبعیت نمی‌کند و نوجوانان دوره‌های از آشوب و غوغا را تجربه می‌کنند (استنبرگ، ۲۰۰۱). مشکلات رفتاری و عاطفی در دوران نوجوانی اغلب به دو گروه عمده مشکلات درونی و بیرونی طبقه‌بندی می‌شوند. مشکلات درونی سازی به شکل واکنش اضطراب/ افسردگی، گوشه‌گیری/ افسردگی و شکایات جسمانی بروز می‌کند. در مقابل مشکلات بیرونی‌سازی با رفتار پرخاشگرانه شناخته می‌شود و از بارزترین نشانه‌های آن سرکشی، خشونت و انحراف اجتماعی را می‌توان نام برد (آخنباخ و رسکورلا، ۲۰۰۱؛ به نقل از زین و همکاران، ۲۰۲۰). اغلب مشکلات درون‌سازی و برون‌سازی شده به‌طور همزمان بروز می‌یابد و تشدید می‌گردد (چن، کیو، یانگ و چن، ۲۰۲۲)، بررسی‌های متعدد نشان می‌دهد که هر دو دسته از مشکلات نام برده، در دوران نوجوانی نرخ رشد فزاینده‌ای دارند (چی و کیو، ۲۰۲۰).

مشکلات درونی‌سازی شده، از نظر ماهیت، درون فردی هستند و به شکل کناره‌گیری از تعامل‌های اجتماعی، بازدارندگی، اضطراب و افسردگی نمود پیدا می‌کنند و به اعتقاد کواکز و دولین بیش از آن که اطرافیان را آزار دهند، موجب رنجش خود کودکان می‌شوند و هسته اصلی آن‌ها اختلال خلق و خو یا هیجانات لحظه‌ای و مستمر است (مک کلینتوک، ۲۰۰۵). این مشکلات گذرا نیستند و بروز آنان به صورت بازه‌ای و یا پیوسته افت و یا افزایش می‌یابد، که آثار طولانی مدت آنها، بر سطوح هیجانی کودکان تأثیرات منفی، برجای می‌گذارند (کلمن، وودورث، کروتاس و جونز، ۲۰۰۷). مشکلات بیرونی‌سازی شده، الگوهای رفتاری سازش‌نا یافته‌ای هستند، که در تعارض با دیگر افراد و انتظارهایشان قرار می‌گیرند. نشانه‌های این دسته از مشکلات، برخلاف مشکلات درونی‌سازی شده، در رفتار بیرونی کودکان نمود پیدا می‌کند و نمایانگر عمل منفی

هسته پردازنده افراد را شکل می‌دهند، اگر دارای محتوای ناسازگار باشند، افراد را نسبت به گستره‌ای از کاستی‌ها و مشکلات آسیب‌پذیر می‌کند (نوردال، ۲۰۰۵؛ به نقل از لطفی و همکاران، ۱۳۸۹). یانگ استدلال می‌کند، که طرحواره‌های ناسازگار اولیه باعث تحول و رشد اختلال شخصیت می‌شوند. این طرحواره‌ها ممکن است، در دوران اولیه کودکی از طریق تجارب منفی با افراد مهم زندگی به وجود آیند. در عین حال ژرف‌ترین ساختارهای شناختی، طرحواره‌ها هستند طرح‌واره‌ها در رویارویی با محرک‌های جدید بر پایه ساختار پیشین خود، اطلاعات به‌دست‌آمده را رمزگردانی و ارزیابی می‌کنند و بدین ترتیب بر نوع نگرش افراد نسبت به خود و جهان پیرامون‌شان تأثیر می‌گذارند (بک و همکاران، ۱۹۹۰؛ به نقل از اسویتز، ۲۰۰۹). طرحواره‌های ناسازگار اولیه، خاطرات، هیجان‌ها، احساس‌های بدنی و شناخت‌واره‌هایی هستند، که با-جنبه‌های مخرب تجارب دوران کودکی افراد گره‌خورده‌اند و به شیوه‌ای سازمان‌یافته در سراسر زندگی در قالب الگوهای موجود، تکرار می‌شوند. در الگوی طرحواره‌ای، ۱۸ طرحواره طبق پنج نیاز هیجانی ارضاء نشده که آن‌ها را «حوزه‌های طرحواره» نامیده‌اند، طبقه‌بندی می‌شوند که شامل بریدگی و طرد^۱، خودگردانی و عملکرد مختل^۲، محدودیت‌های مختل‌کننده^۳، جهت‌مندی^۴ و گوش به زنگی بیش از حد و بازدارندگی^۵ است (یانگ، کلسکو و ویشار، ۲۰۰۳؛ نقل از حمید پور و اندوز، ۱۳۸۸).

بر طبق مدل تعاملی استرس، تلاش‌های مقابله‌ای، فرد را در اصلاح رفتار یا کاهش هیجان‌های منفی یاری می‌کند. تلاش‌های مقابله‌ای، شامل شیوه‌های مقابله مسأله‌مدار، شیوه مقابله هیجان‌مدار و شیوه مقابله اجتناب‌مدار در موقعیت‌های استرس‌زا است. شیوه مقابله مسأله‌مدار، شیوه‌های استرس‌زا است که برای تغییر یا اداره موقعیت‌های استرس‌زا استفاده می‌شود و شیوه مقابله هیجان‌مدار، شیوه‌ای است که برای مهار واکنش‌های هیجانی مرتبط با عامل استرس‌زا به کار گرفته می‌شود. شیوه مقابله اجتناب‌مدار عبارت است از اجتناب (دوری عینی) از عامل استرس‌زا و

کودک بر محیط بیرونی آنان می‌باشد (لیو، ۲۰۰۴)؛ از این رو، بیش از آن که بر خود فرد اثرگذارند، موجب ایجاد مشکلات برای دیگران خواهند شد (دادستان، بیات و عسگری، ۱۳۸۸). علاوه بر این که دیگر از لفظ اختلالات رفتاری استفاده نمی‌شود بلکه تقسیم‌بندی مشکلات رفتاری به دو دسته درونی‌سازی و بیرونی‌سازی شده، راه را برای پژوهش و بررسی دقیق‌تر این مشکلات هموارتر ساخته است. مشکلاتی از قبیل نارسایی توجه، بیش‌فعالی، اختلال سلوک، اضطراب فراگیر، افسردگی، نافرمانی، هراس و ... که می‌توانند به‌صورت کتک‌کاری، نزاع، داد و فریاد، خرابکاری، تهدید، فرار از مدرسه، افت تحصیلی و منفی-کاری بروز پیدا کند، این موارد اگر جنبه خودانگیخته داشته و همیشگی باشند، می‌توانند به عنوان مشکلات رفتاری بیان شوند (هالاها و کافمن، ۱۳۸۷).

هرکدام از این مشکلات می‌توانند زمینه‌ساز مشکلات دیگری شده، در بزرگسالی نیز به شکل‌های مختلف ظاهر شوند. پژوهش فانتی (۲۰۰۷) نشان داد که رفتارهایی مانند انزواجویی، کناره‌گیری، افسردگی و شکایات جسمانی که جزو مشکلات درونی‌سازی شده هستند، پس از سال دوم مدرسه به تدریج افزایش می‌یابند و در سال پنجم و ششم به میزان قابل توجه افزایش می‌یابد و به مرز نگران‌کننده ای می‌رسند. در واقع دستیابی کودک به توانایی شناختی، او را قدر می‌سازد تا رویدادهای منفی و اضطراب‌زا را به یاد آورده و پیش‌بینی کند و به خیال‌پردازی در مورد آن‌ها بپردازد. از طرفی مجموعه‌ای از طرحواره‌ها به‌طور خاص به انواع خاصی از مشکلات، مانند علائم افسردگی، علائم اضطراب و رفتارهای مخرب کمک می‌کند است، با این حال مجموعه طرح‌ها در طول مطالعات همسو نبودند اند، که این عدم تناقض ممکن است، تاحدودی به دلیل تفاوت در جمعیت مطالعه، اقدامات و سایر تفاوت‌های روش‌شناختی باشند. با این وجود، تمام مطالعات شواهدی را نشان می‌دهند، که طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند به پیش‌بینی مشکلات درونی و برونی کودکان بینجامد (ون ویجک-هربرینک و همکاران، ۲۰۱۸). از آنجا که طرح‌واره‌ها

4 other/directedness
5 overvigilance & inhibition

1 disconnection & rejection
2 impaired autonomy & performance
3 impaired limits

پرورشی چون جامعه، خانواده و مدارس را شامل شده است، که لازم است برای اصلاح و بهبود این روند، ابتدا به صورت ریشه‌ای عوامل موثر بر آنها شناسایی و مورد مطالعه و تأثیرسنجی قرار گیرد، تا بدین واسطه اقدامات لازم برای حل و بهبود آنان براساس شناخت‌های ایجاد شده تدوین گردد و در واقع نسخه مناسب و منطبق بر مشکلات موجود به صورت موثر و کارآمد تبیین گردد. در نهایت سوال اصلی این پژوهش این است که مدل طراحی شده در خصوص رفتار درونی سازی و برونی‌سازی نوجوانان براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه با نقش میانجی پاسخ‌های مقابله‌ای دارای نیکویی برازش می‌باشد یا خیر؟

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف آن از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها و تحلیل آنها در زمره تحقیقات همبستگی (مدل‌یابی معادلات ساختاری) قرار دارد. جامعه‌ی آماری در این پژوهش شامل کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم منطقه ۳ تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰ به تعداد حدوداً ۲۰۰۰۰ نفر بودند. درباره‌ی حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق همبستگی از نوع مدل معادلات ساختاری نظرات گوناگون وجود دارد ولی همه بر این موضوع توافق دارند که مدل معادلات ساختاری شبیه تحلیل عامل از فنون آماری است که با نمونه بزرگ قابل اجرا می‌باشد (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱). بومسما (۱۹۸۳)، به نقل از تاباچنیک و فیدل، (۲۰۰۱)، حجم حدود ۲۰۰ نفر را برای برازش مدل کافی دانسته است. براساس اندازه اثر مورد انتظار و توزیع متغیرهای اندازه‌گیری شده و همچنین لحاظ توان آزمون، به ازای هر پارامتر برآورد شده حداقل ۱۰ آزمودنی ممکن کافی باشد، به شرط اینکه اندازه برآورد اثر بزرگ باشد و متغیرهای اندازه‌گیری شده دارای توزیع نرمال باشند (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱). بنابراین حداقل نمونه پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد پارامترهای برآورد شده در مدل حداقل ۳۵۰ نفر از دانش‌آموزان بود، که با در نظر گرفتن ریزش‌های احتمالی و افزایش قدرت تعمیم دهی در نهایت ۴۰۰ دانش‌آموز به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد. روش نمونه‌گیری در

انکار (دوری ذهنی) عامل استرس‌زا (ریو، یانگ و چویی، ۲۰۲۰). پژوهشگران، از جمله عوامل مهمی را که موجب به کارگیری شیوه‌های نامناسب در موقعیت استرس‌زا می‌شود، میزان بالای مواجهه با رویدادهای استرس‌زا و محدودیت منابع حمایتی در رویارویی با استرس می‌دانند و این امر در خانواده‌های در معرض آسیب بیشتر مشاهده می‌شود (اندلر و پارک، ۱۹۹۹؛ به نقل از فتیحا و آواد، ۲۰۲۰). از آنجا که کودکان و نوجوانان خانواده‌های آسیب‌پذیر، پیام مناسبی برای مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا دریافت نمی‌کنند، احساس امنیت و ایمنی کمی در موقعیت‌های استرس‌زا دارند و در رویارویی با استرس، خودکارآمدی کمتری نشان می‌دهند و شیوه مقابله با استرس در آنها بیشتر به صورت متمرکز برهیجان صورت می‌گیرد (ون ویجک-هربرینک و همکاران، ۲۰۱۸).

باتوجه به اینکه در ایران برای پیش‌بینی مشکلات رفتاری نوجوانان، به‌خصوص مشکلات رفتاری بیرونی و درونی، تلاش اندکی صورت گرفته است و اکثر پژوهش‌ها به‌صورت اثربخشی و یا شیوع می‌باشد، در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال است، که مدل مشکلات رفتاری درونی سازی و برونی‌سازی براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه با نقش میانجی راهبردهای مقابله‌ای رابطه به چه صورت است و از طرفی باتوجه به مشکلات موجود در جامعه و نرخ فزاینده افزایش استرس و اختلالات رفتاری در رده نوجوانان در جامعه که آثار منفی چون افزایش خشونت در جامعه، بالابردن آمار درگیری و نزاع‌ها و همچنین پیامدهای منفی آن در جامعه و در نهایت میل و سوق به بالا بردن نرخ بزهکاری در این رده سنین و تبدیل شدن به یک بحران اجتماعی در دهه گذشته به دلیل ضعف آگاهی و شناخت کافی از ابعاد موثر در این حوزه به منظور تعدیل و اصلاح آنان در جامعه و جهت دهی مناسب نوجوانان و کودکان باعث شده است، که لزوم بررسی درست عوامل موثر بر این روند تشدید گردد، و در واقع مشکل اصلی در این حوزه نبود درک جامع از ابعاد موثر بر تشدید این رفتار در نوجوانان است، که باعث ایجاد پیامدهای منفی در جامعه شده است و همچنین تعارضات بسیاری را در بروز رفتارهای درونی و برونی سازی شده در محیط‌های آموزشی و

ابزاری روا و پایا در سنجش مشکلات عاطفی و رفتاری کودکان و نوجوانان می‌باشند (مینایی، ۱۳۸۵). بر اساس مطالعات انجام شده توسط مینایی مشخص شد که فرم‌های مختلف CBCL، TRF و YSR از همسانی درونی بالایی برخوردار بوده‌اند، به طوری که ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های شایستگی بالا است و دامنه آن از ۰/۶۵ به ۰/۸۵ برای CBCL و ۰/۷۴ تا ۰/۸۸ برای YSR متفاوت است. ضرایب آلفای مقیاس سازش یافتگی کلی فرم TRF، ۰/۸۳ می‌باشد. ضرایب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های نشان‌گانی مبتنی بر تجربه و مبتنی بر DSM هر سه فرم (CBCL، TRF و YSR) نیز اکثراً در سطح مطلوب و رضایت‌بخش قرار دارند (مینایی، ۱۳۸۵).

۲. پرسشنامه طرحواره یانگ- فرم کوتاه (فرم ۷۵ ماده ای): نسخه کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ (YSQ-SF)، یک ابزار خودگزارشی شامل زیر مجموعه ای از ۷۵ ماده است که ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه را در ۵ حوزه می‌سنجد (یانگ، ۱۹۹۸). در این پرسشنامه از بیماران خواسته می‌شود با استفاده از مقیاس لیکرت ۶ درجه ای، میزان موافقت خود را با هر ماده مشخص کنند. در این پرسشنامه هر ۱۵ سوال، یک طرحواره را می‌سنجد. چنانچه میانگین نمره هر خرده مقیاس بالاتر از ۴۵ باشد، آن طرحواره نا کارآمد خواهد بود (نوردال و همکاران، ۲۰۰۵). بر این اساس نقطه برش نمره کل پرسشنامه ۲۲۵ است. طرحواره‌هایی که این پرسشنامه می‌سنجد عبارت‌اند از: طرد و بریدگی، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت‌های مختل، دیگر جهت‌مندی، گوش به زنگی بیش از حد. مطالعه‌ی والر، میر و اهانیان (۲۰۰۱)، نشان داد که پرسشنامه‌ی طرحواره یانگ برای سنجش طرحواره‌های ناسازگار در افراد مبتلا به اختلالات خوردن، از روایی و اعتبار مناسبی برخوردار است. لی، تیلور و دان (۱۹۹۹)، نیز روایی سازه رضایت بخشی را برای نسخه استرالیایی پرسشنامه طرحواره یانگ گزارش کرده‌اند. نتایج تحلیل عاملی این پرسشنامه از سیزده طرحواره (اشمیت، جوینر، یانگ و تلج، ۱۹۹۵) و پانزده طرحواره (لی، تیلور و دون، ۱۹۹۹)، در میان شانزده

این پژوهش خوشه‌ای تصادفی بود. بدین صورت که از ابتدا از بین مدارس مقطع متوسطه دوم منطقه ۳ آموزش و پرورش شهر تهران ۴ مدرسه (دو مدرسه دخترانه و دو مدرسه پسرانه)، به تصادف انتخاب شد و در نهایت پرسشنامه‌ها در هر مدرسه روی دانش‌آموزان اجرا شد.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه اختلالات رفتاری کودک آخنباخ: ابزار پژوهش برای گردآوری اطلاعات در خصوص اختلال‌های درون‌نمودی و برون‌نمودی، فرم‌های نظام‌سنجش مبتنی بر تجربه آخنباخ (ASEBA) بود. مقیاس‌های سن مدرسه این نظام‌سنجش، که در سال ۱۹۷۸ توسط آخنباخ تهیه شده‌اند و از آن زمان تاکنون چندین بار مورد تجدید نظر قرار گرفته‌اند، مشتمل بر سه فرم می‌باشند که عبارتند از: سیاهه رفتاری کودک (CBCL)، فرم گزارش معلم (TRF) و پرسش‌نامه خودسنجی نوجوان (YSR). در این مطالعه، نتایج حاصل از اجرای سیاهه رفتاری کودک فرم والدین گزارش شده‌اند. پرسشنامه خودسنجی آخنباخ ۱۱۳ سوال دارد که ۸ مشکل یا نشگانگان عاطفی، رفتاری و اجتماعی را اندازه‌گیری می‌کند. درجه بندی سوالات به صورت ۰= نادرست، ۱= تا حدی درست، ۲= کاملاً درست است. در مورد تفسیر نمرات آزمون چنانچه آخنباخ (۱۹۹۱) اذعان می‌دارد در مقیاس‌های مشکلات رفتاری درونی‌سازی شده و برونی‌سازی شده و مشکلات کلی اگر نمره‌ی T (T score) فرد کمتر از ۶۰ باشد در محدوده‌ی نرمال یا غیربالینی و اگر نمره‌ی T بین ۶۰-۶۳ باشد در محدوده‌ی مرزی-بالینی و اگر نمره‌ی T بزرگتر از ۶۳ باشد در محدوده‌ی بالینی قرار دارد. علاوه بر آن، نتایج کوشش‌های انجام شده در جهت برآورد اعتبار آزمون-بازآزمون هر سه فرم نشان داد که کلیه ضرایب همبستگی در سطح $P < 0.05$ معنی‌دار هستند. به منظور ارائه شواهدی از روایی فرم‌های سه‌گانه (YSR, TRF, CBCL)، روایی محتوا، روایی وابسته به ملاک و روایی سازه نیز مورد بررسی واقع شده‌اند (مینایی، ۱۳۸۵). بر اساس اطلاعات ارائه شده، در زمینه روایی و پایایی فرم‌های مختلف نظام‌سنجش مبتنی بر تجربه آخنباخ (ASEBA) این نتیجه حاصل شده است که این فرم‌ها،

ارزیابی مجدد مثبت. این ۸ الگوی مقابله‌ای به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند که عبارتند از: (۱) راهبردهای مسأله محور: جستجوی حمایت اجتماعی، مسئولیت‌پذیری، مسأله‌گشایی برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت، (۲) راهبردهای هیجان محور: مقابله مستقیم، دوری‌گزینی، گریز-اجتناب، خویش‌تنداری. لازاروس (۱۹۹۳)، ثبات درونی زیرمقیاس‌ها را با استفاده از آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس راهبردهای مسأله محور ۰/۶۶ و برای راهبردهای هیجان محور ۰/۷۹ گزارش داد. علیپور و همکاران (۱۳۸۹)، نیز پایایی این آزمون را ۰/۸۵ گزارش داد.

یافته‌ها

در این پژوهش در جهت آزمون فرضیه‌ها و تأیید یا رد آن‌ها از روش تحلیل مدلسازی معادلات ساختاری و آزمون میانجی سوپل استفاده شد. لازم به ذکر است، برای انجام تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از نرم‌افزار کامپیوتری AMOS و SPSS نسخه ۲۴ استفاده شد. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) آورده شده است.

طرحواره مطرح شده، حمایت کردند. فتی، موتابی، دابسون و مولودی (۲۰۰۹)، نسخه فارسی این پرسشنامه را روی نمونه‌ای ۵۱۳ نفری از دانشجویان ایرانی هنجاریابی کردند و میزان همسانی درونی را در ۵ زیرمقیاس از ۰/۷۹ تا ۰/۹۳ گزارش نمودند. همچنین در پژوهش آنها، اعتبار بازآزمایی با فاصله ۱۵ روز در مورد ۱۸ طرحواره بین ۰/۶۷ تا ۰/۸۴ به دست آمد. همچنین نتایج مطالعه صدوقی و همکاران (۱۳۸۷)، درباره ویژگی‌های روانسنجی فرم کوتاه پرسشنامه یانگ، از روایی بین فرهنگی آن حمایت می‌کند.

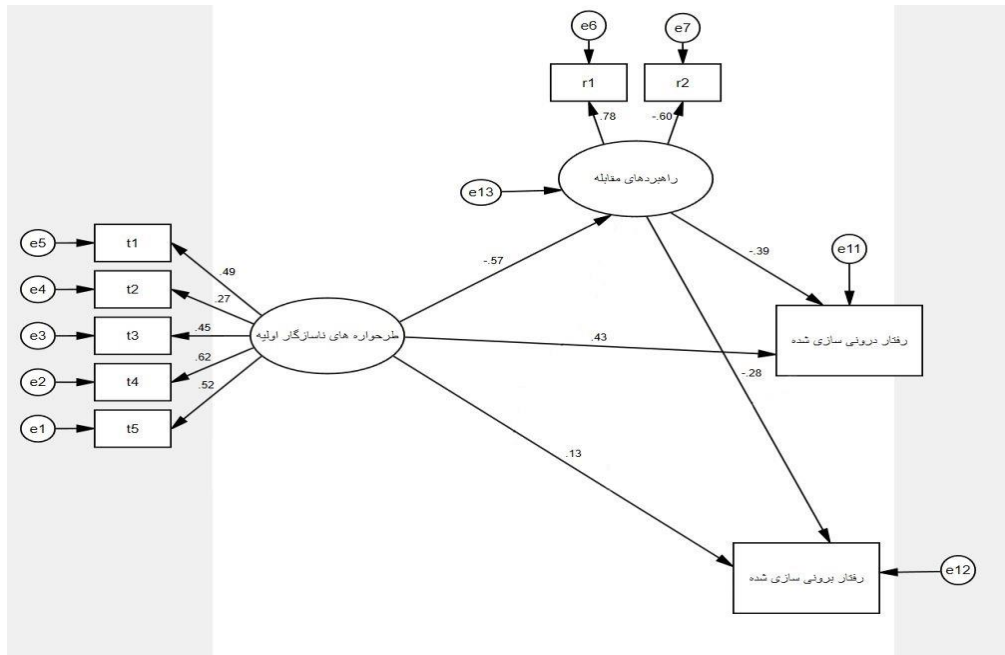
۳. پرسشنامه‌های راهبردهای مقابله‌ای: برای سنجش راهبردهای مقابله‌ای بر مبنای نظریه لازاروس و فولکمن، این دو روان‌شناس در سال ۱۹۸۸ پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای لازاروس و فولکمن را ساختند. این پرسشنامه دارای ۶۶ سوال است که به شیوه لیکرت ۴ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای دارای ۸ زیرمقیاس است که عبارتند از: (۱) مقابله مستقیم؛ (۲) دوری‌گزینی یا فاصله‌گیری؛ (۳) خویش‌تنداری؛ (۴) جستجوی حمایت اجتماعی؛ (۵) مسئولیت‌پذیری؛ (۶) گریز-اجتناب؛ (۷) مسأله‌گشایی برنامه‌ریزی شده؛ (۸)

جدول ۱. یافته‌های توصیفی خرده‌مقیاس‌های پژوهش

شاخص آماری	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
رفتار درونی سازی	۳۶.۴۶	۶.۷۳	۰.۳۶	۰.۰۶
رفتار برونی سازی	۳۰.۰۲	۹.۶۴	-۰.۱۷	-۰.۴۸
طرد و بریدگی	۳۹.۳۱	۱۱.۹۹	-۰.۴۷	-۱.۱۹
خودگردانی و عملکرد مختل	۳۸.۴۵	۱۱.۶۰	-۰.۳۶	-۱.۲۱
محدودیت‌های مختل	۳۸.۹۵	۱۲.۲۱	-۰.۴۹	-۱.۱۸
دیگر جهت مندی	۳۷.۶۸	۱۲.۸۳	-۰.۳۱	-۱.۴۰
گوش به زنگی بیش از حد	۳۹.۹۳	۹.۴۷	-۱.۷۲	۲.۲۱
مقابله مسأله محور	۶۶.۰۷	۱۴.۹۷	۰.۶۳	-۰.۲۳
مقابله هیجان محور	۷۱.۱۳	۲۲.۰۴	-۰.۰۷	-۰.۹۰

چولگی و کشیدگی بین ± ۲ قرار دارند؛ بنابراین توزیع داده‌های متغیرهای پژوهش طبیعی است.

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد از بین ابعاد طرحواره‌های ناسازگار اولیه بیشترین میانگین مربوط به گوش به زنگی بیش از حد است؛ همچنین جدول فوق نشان می‌دهد که

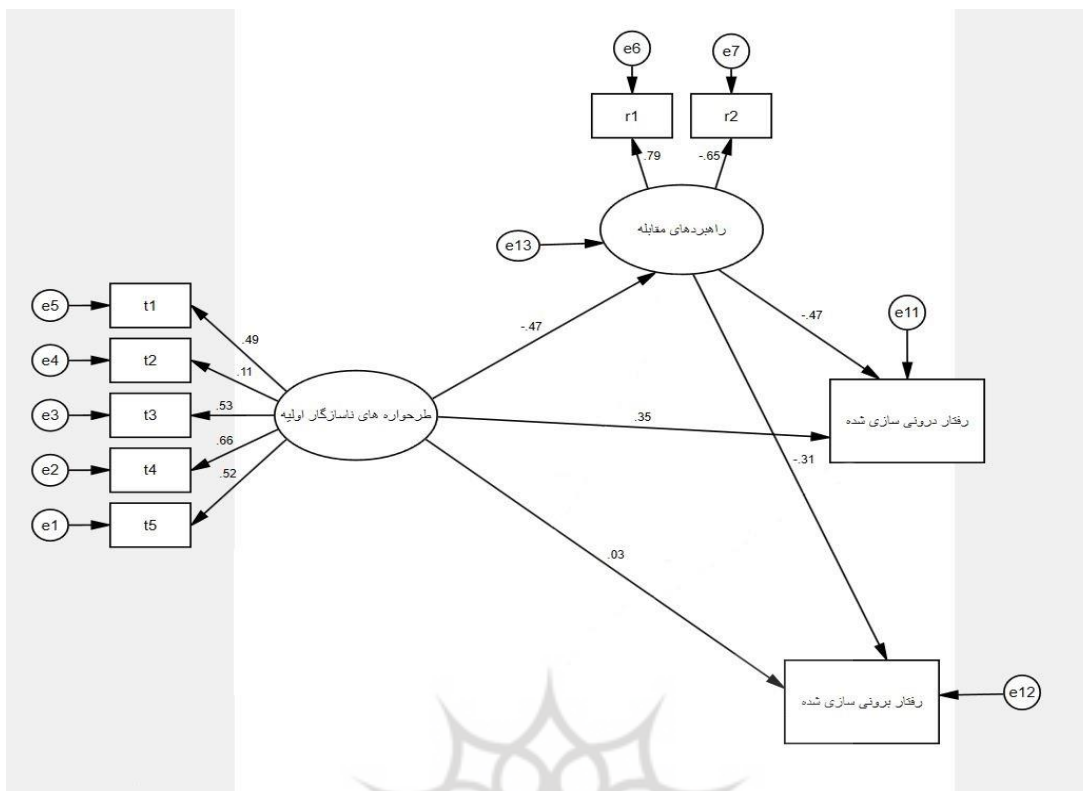

شکل ۲. مدل پژوهش در حالت ضرایب استاندارد در نوجوانان پسر و دختر

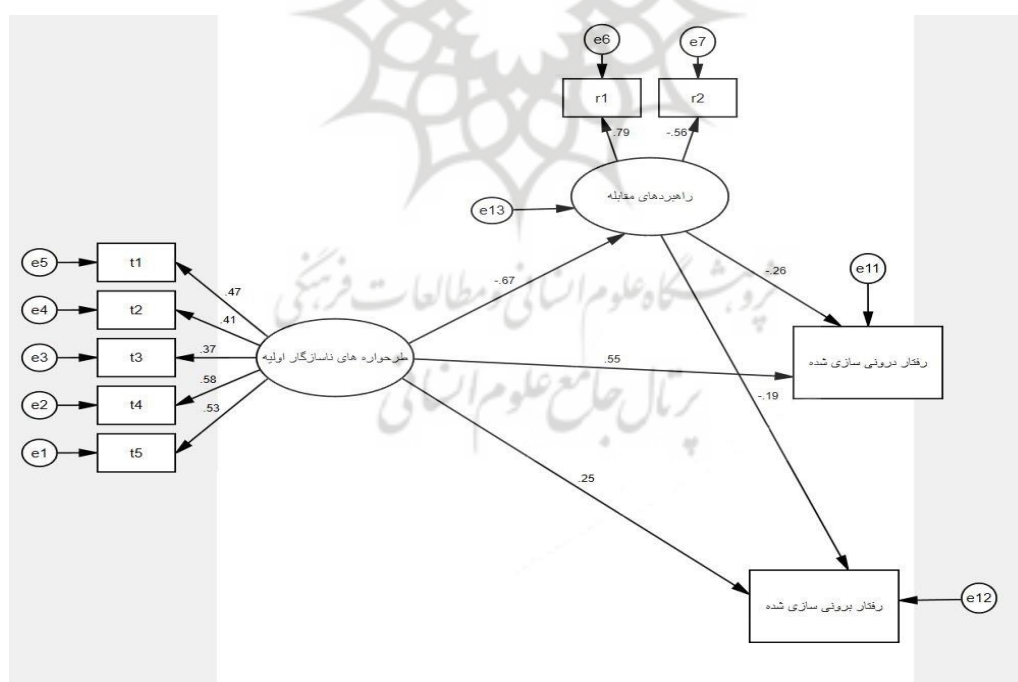
جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل در نوجوانان پسر و دختر		
شاخص‌های برازش	مقدار	نام شاخص
حد مجاز		
کمتر از ۳	۲.۷۶	$\frac{\chi^2}{df}$
کمتر از ۰/۱	۰.۰۶	ریشه میانگین خطای برآورد ^۱ RMSEA
بالاتر از ۰/۹	۰.۹۳	CFI ^۲ (برازندگی تعدیل یافته)
بالاتر از ۰/۹	۰.۹۱	NFI ^۳ (برازندگی نرم شده)
بالاتر از ۰/۹	۰.۹۲	GFI ^۴ (نیکویی برازش)

نتایج مربوط به اجرای مدل در حالت استاندارد به همراه برخی از مهمترین شاخص‌های برازش مدل در گروه پسران و دختران در شکل و جدول ۱ ارائه شده است؛ همچنین در ادامه مدل استاندارد در گروه پسران و مدل استاندارد در گروه دختران در شکل‌های ۲ و ۳ ارائه شده است.

1 Root Mean Square Error Approximation
 2 Comparative Fit Index
 3 Normed Fit Index
 4 Goodness of Fit Index

شکل ۳. مدل پژوهش در حالت ضرایب استاندارد در نوجوانان پسر

شکل ۴. مدل پژوهش در حالت ضرایب استاندارد در نوجوانان دختر

جدول ۳. ضرایب و معناداری اثر مستقیم طرحواره های ناسازگار اولیه بر رفتار درونی سازی و برونی سازی					
متغیر ملاک	متغیر پیش بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری	سطح معناداری
رفتار درونی سازی	طرحواره های ناسازگار اولیه	مستقیم	۰.۴۳	۴.۹۸	۰.۰۰۱
رفتار برونی سازی	طرحواره های ناسازگار اولیه	مستقیم	۰.۱۳	۱.۹۹	۰.۰۴

های ناسازگار اولیه اثر مستقیم بر رفتار برونی سازی داشته است، رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه با رفتار برونی سازی به صورت مستقیم برابر ($t = 1/99$ و $\beta = 0/13$) است. بنابراین فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر مستقیم طرحواره های ناسازگار اولیه بر رفتار برونی سازی نوجوانان با ۹۵ درصد اطمینان تایید می شود.

آنچه از نتایج جدول ۳ برمی آید این است که طرحواره های ناسازگار اولیه اثر مستقیم بر رفتار درونی سازی داشته است، رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه با رفتار درونی سازی به صورت مستقیم برابر ($t = 4/98$ و $\beta = 0/43$) است. بنابراین فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر مستقیم طرحواره های ناسازگار اولیه بر رفتار درونی سازی نوجوانان با ۹۹ درصد اطمینان تایید می شود. همچنین طرحواره

جدول ۴. ضرایب و معناداری اثر غیر مستقیم طرحواره های ناسازگار اولیه بر رفتار درونی سازی و برونی سازی					
متغیر ملاک	متغیر پیش بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری سوبل	سطح معناداری
رفتار درونی سازی	طرحواره های ناسازگار اولیه	به واسطه راهبردهای مقابله ای	۰.۲۳	۳.۵۶	۰.۰۰۱
رفتار برونی سازی	طرحواره های ناسازگار اولیه	به واسطه راهبردهای مقابله ای	۰.۱۶	۲.۷۹	۰.۰۰۵

رفتار درونی سازی نوجوانان افزایش می یابد. همسو با این یافته در پژوهشی ون ویجیک هربرینک و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که پاسخ های مقابله ای به عنوان واسطه به جای تعدیل کننده در روابط بین حالت های طرحواره های ناسازگار اولیه و طرحواره عمل می کنند. علاوه بر این، طرحواره های ناسازگار اولیه در مورد تجارب قطع ارتباط و طرد با هر دو درونی و بیرونی کردن مشکلات رفتاری مرتبط بود، و مقابله با پاسخ ها و حالت های طرحواره ای واسطه این اثرات بودند. در نتیجه، اگر چه مشکلات رفتاری درونی و بیرونی در نوجوانان کاملا متفاوت جلوه می کند، اما به نظر می رسد مربوط به همان طرحواره های ناسازگار اولیه باشد. طرحواره های ناسازگار اولیه، از طریق فرایندهایی همچون نشخوار ذهنی و افکار خودکار منفی سبب افزایش تعدادی از مشکلات همچون افسردگی و اضطراب اجتماعی در نوجوانان می شوند. به عنوان مثال، بر اساس طرحواره دیگر- جهت مندی نوجوانان نیاز افراطی به

آنچه از نتایج جدول ۴ برمی آید این است که فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم طرحواره های ناسازگار اولیه بر رفتار درونی سازی نوجوانان به واسطه راهبردهای مقابله ای با ۹۵ درصد اطمینان مورد تایید بوده است ($P = 0/05$)؛ همچنین نتایج نشان داد که فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم طرحواره های ناسازگار اولیه بر رفتار برونی سازی نوجوانان به واسطه راهبردهای مقابله ای با ۹۵ درصد اطمینان مورد تایید بوده است ($P = 0/05$).

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان براساس طرحواره های ناسازگار اولیه با نقش میانجی پاسخ های مقابله ای انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد طرحواره های ناسازگار اولیه بر متغیر رفتار درونی سازی هم اثر مستقیم و هم اثر غیرمستقیم معنی داری دارد و با افزایش طرحواره های ناسازگار اولیه،

کند. در تبیین این یافته در ابتدا باید به این نکته اشاره کرد که طرحواره های ناسازگار اولیه، عامل پیش‌بینی کننده برای کاهش پذیرش خود است. در انزوای اجتماعی و بیگانگی این احساس به فرد دست می‌دهد که با دیگران متفاوت است. بنابراین از دیگران کناره‌گیری می‌کند و احساس می‌کند به جامعه یا گروه خاصی تعلق خاطر ندارد. در یافته‌های یانگ و همکاران افرادی که طرحواره انزوای اجتماعی و بیگانگی دارند در پذیرش خود نیز دچار مشکل هستند، زیرا فرد ابتدا با خود احساس بیگانگی و غریبی می‌کند، از نیازها و نقاط ضعف و قوت خویش ناآگاه می‌شود و تلاشی برای آشتی با خود نمی‌کند. این در حالی است که او همان‌گونه که خود را نمی‌پذیرد، از پذیرش دیگران و برقراری رابطه صمیمانه سر باز می‌زند. در تبیین این یافته در ابتدا باید به این نکته اشاره کرد که طرحواره های ناسازگار اولیه، عامل پیش‌بینی کننده برای کاهش پذیرش خود است. در انزوای اجتماعی و بیگانگی این احساس به فرد دست می‌دهد که با دیگران متفاوت است. بنابراین از دیگران کناره‌گیری می‌کند و احساس می‌کند به جامعه یا گروه خاصی تعلق خاطر ندارد. در یافته‌های یانگ و همکاران افرادی که طرحواره انزوای اجتماعی و بیگانگی دارند در پذیرش خود نیز دچار مشکل هستند، زیرا فرد ابتدا با خود احساس بیگانگی و غریبی می‌کند، از نیازها و نقاط ضعف و قوت خویش ناآگاه می‌شود و تلاشی برای آشتی با خود نمی‌کند. این در حالی است که او همان‌گونه که خود را نمی‌پذیرد، از پذیرش دیگران و برقراری رابطه صمیمانه سر باز می‌زند. از سویی نوجوانان دارای طرحواره ناسازگار، در دوران کودکی آزاد نبوده‌اند تا از تمایلات طبیعی خودشان پیروی کنند و در بزرگسالی به جای اینکه از درون جهت دهی شوند از محیط بیرونی تأثیر می‌پذیرند و از خواسته‌های دیگران تبعیت می‌کنند. ریشه تحولی طرحواره های این حیطه مبتنی بر پذیرش مشروط است. در اکثر این خانواده ها، والدین به جای توجه و اهمیت قائل شدن به نیازهای منحصر به فرد کودک، بیشتر نیازهای هیجانی یا منزلت اجتماعی خود را مهم می‌دانند. معمولاً اینطور به نظر می‌رسد که تمایلات، عقاید و احساسات فرد، فاقد ارزشمند یا برای دیگران اهمیت ندارند. این طرحواره

مورد تأیید واقع شدن توسط همسالان و به تبع آن ترس از طرد یا عدم پذیرش دارند، از همین رو نوجوانانی که انگیزه بالایی برای ایجاد تأثیر خوب بر دیگران و جلوگیری از طرد شدن دارند درباره اتفاقاتی که برایشان می‌افتد و یا احساساتی که درگیر آن می‌شوند مدام به نشخوار ذهنی پرداخته و در معرض تجربه افسردگی و اضطراب اجتماعی قرار می‌گیرند. ضمن اینکه طرحواره های ناسازگار با هدایت پردازش شناختی نوجوانان، سبب ادامه دار شدن مشکلات رفتاری در آنان می‌شوند؛ بدین معنی که نوجوان تنها بر روی عناصری در روابط متمرکز می‌شود که تأیید کننده طرحواره مورد نظر هستند و سایر اطلاعات مغایر را به حداقل رسانده یا انکار می‌کنند (کالوت و همکاران، ۲۰۱۳). یکی دیگر از تبیینهای احتمالی در این موضوع اشاره به رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه و شخصیت در کودکان و نوجوانان دارد؛ یانگ و براون (۲۰۰۵) معتقد بود خلق خو و ویژگی های شخصیتی ناسازگارانه سبب می‌شود کودکان بیشتر در معرض چالش‌های تربیتی منفی با والدین قرار گرفته و این سبب شکل‌گیری طرحواره های ناسازگارانه، به عنوان وضعیت نشانگر برآورده نشدن نیازهای اصلی کودک (امنیت، ثبات و ... می‌گردد. زمانی که یک طرحواره شکل می‌گیرد فرد ممکن است در پاسخ به استرس و فشارهای محیطی با یک سبک مقابله ناسازگار (به عنوان مثال، اجتناب، انفعال پرخاشگری پاسخ دهد این طرحواره ها، معمولاً خارج از آگاهی عمل کرده و از نظر روان شناختی بعدها نوجوان را در معرض ابتلا به افسردگی، اضطراب، روابط ناکارآمد و اختلالهای روان تنی قرار می‌دهند (تیمم، ۲۰۱۰).

به بیان دیگر طرحواره های ناسازگار اولیه بر متغیر رفتار برونی سازی هم اثر مستقیم و هم اثر غیرمستقیم معنی داری دارد و با افزایش طرحواره های ناسازگار اولیه، رفتار برونی سازی نوجوانان افزایش می‌یابد. همسو با این یافته در پژوهشی چیونگ و چن (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که مهمترین عامل برای پیش‌بینی مشکلات بیرونی سوء استفاده عاطفی است. حبس اعضای خانواده، آزار جسمی، بی‌توجهی عاطفی و خشونت خانگی یا سو استفاده از مصرف مواد مخدر نیز نتایج برون‌زدایی را پیش‌بینی می‌

سازی آنان از درمان مبتنی بر رویکرد طرحواره درمانی استفاده شود.

سیاسگزاری

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از تمامی متخصصان و صاحب‌نظران آموزشی که با استقبال و بردباری، در روند گردآوری داده‌ها و نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

در این پژوهش هیچگونه تعارض منافی وجود نداشت.

منابع

پورشریفی، حمید؛ خانجانی، زینب؛ باباپور، جلیل؛ بیرامی، منصور؛ هاشمی، تورج و شالچی، بهزاد. (۱۳۹۳). روابط ساختاری محیط خانواده، موقعیت اقتصادی اجتماعی و راهبردهای شناختی تنظیم عاطفی با نشانگان برونی سازی و درونی سازی در نوجوانان: ارایه یک مدل آسیب پذیری. *نشریه پژوهش در سلامت روان شناختی*، ۳۲ (۱۱)، ۱۹-۴. دادستان، پریخ؛ بیات، مریم و عسگری، علی. (۱۳۸۸). تاثیر بازی درمانگری کودک محور بر کاهش مشکلات برونی سازی شده کودکان. *نشریه علوم رفتاری*، ۳ (۴)، ۲۶۴-۲۵۷. لطفی، راضیه؛ دنیوی، وحید و خسروی، زهره. (۱۳۸۹). مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه در سربازان مبتلا به دسته ب اختلالات شخصیت و سربازان سالم. *نشریه دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران*، ۵ (۲)، ۱۲۶۶-۱۲۶۱.

مینیایی، اصغر. (۱۳۸۵). انطباق و هنجاریابی سیاهه رفتاری کودک آخنباخ، پرسشنامه خود سنجی و فرم گزارش معلم. *نشریه کودکان استثنایی*، ۶ (۱)، ۵۵۸-۵۲۹. هالاهان، دانیل پی و کافمن، جیمز. (۱۳۸۷). *کودکان استثنایی: زمینه‌های تعلیم و تربیت ویژه*. ترجمه فرهاد ماهر. تهران: نشر جوانه رشد.

یانگ، جفری؛ کلسکو، ژانت و ویشار، مارجوری. (۱۳۸۸). *طرحواره درمانی*. ترجمه حمیدپور، حسن و اندوز، زهرا. تهران: انتشارات ارجمند.

Calvete, E., Orue, I., & Hankin, B. L. (2013). Early maladaptive schemas and social anxiety in adolescents: The mediating role of anxious automatic thoughts. *Journal of anxiety disorders*, 27(3), 278-288.

Chen, B. B., Qu, Y., Yang, B., & Chen, X. (2022). Chinese mothers' parental burnout and adolescents' internalizing and externalizing

ها، اغلب به شکل اطاعت افراطی همراه با حساسیت بیش از حد نسبت به احساسات دیگران تجلی می‌یابد. این طرحواره به طور کلی منجر به خشمی می‌شود که در قالب یک سری نشانه‌های ناسازگارانه از جمله رفتارهای منفعل پرخاشگرانه، طغیانهای عاطفی کنترل نشده، علایم روان تنی، کناره‌گیری از عواطف آشکار می‌شود که همگی در راستای افزایش رفتار برونی سازی هستند (سیمپسون و همکاران، ۲۰۱۹).

هدف اصلی پژوهش حاضر، تبیین و پیش بینی رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان در قالب یک مدل معادلات ساختاری بود. متغیرهای طرحواره‌های ناسازگار اولیه در نقش متغیرهای برون‌زا و پاسخ‌های مقابله‌ای در نقش متغیرهای برون‌زا و میانجی بر متغیر رفتار درونی سازی و برونی سازی اثر مستقیم و غیرمستقیم داشتند. این اثرات از نظر آماری نیز معنی‌دار بود. همانگونه که در قسمت‌های قبلی پژوهش گزارش شد مدل ساختاری پژوهش حاضر در تبیین و پیش بینی رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان کارآمد بوده است. این دستاورد بسیار مهمی برای پژوهش حاضر است. این پژوهش نشان داد برای اینکه نوجوانان عملکرد مناسبی داشته باشند لازم است از یک سو طرحواره‌های ناسازگار اولیه تعدیل شده‌ای داشته باشند. پژوهش حاضر نشان داد که پاسخ‌های مقابله‌ای در تبیین و پیش بینی رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان نقش واسطه‌ای دارد. این متغیر از یک سو تحت تاثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه، محیط خانواده قرار می‌گیرند و از سوی دیگر می‌توانند اثر معناداری بر رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان داشته باشند؛ از محدودیت‌های این پژوهش شامل ابزار اندازه‌گیری در پژوهش حاضر پرسشنامه بود، بی‌تردید متغیرهای موجود در این پژوهش بسیار پیچیده‌تر از آن هستند که بتوان در اندازه‌گیری آنها به یک ابزار اکتفا نمود. محدودیت دیگر این پژوهش، محدودیت مکان پژوهش و همچنین محدودیت زمانی که برای جمع‌آوری پرسشنامه‌ها وجود داشت. براساس یافته‌های پژوهش طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر رفتار درونی سازی و برونی سازی نوجوانان اثر گذار است و براین اساس پیشنهاد می‌شود که در مراکز مشاوره مدارس، برای کاهش سطح اختلالات درونی سازی و برونی

- well-being among Korean police officers. *BMC public health*, 20(1), 1-8.
- Simpson, S., Simionato, G., Smout, M., van Vreeswijk, M. F., Hayes, C., Sougleris, C., & Reid, C. (2019). Burnout amongst clinical and counselling psychologist: The role of early maladaptive schemas and coping modes as vulnerability factors. *Clinical psychology & psychotherapy*, 26(1), 35-46.
- Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of research on adolescence*, 11(1), 1-19.
- Switzer, E. (2009). Early maladaptive schemas and schema domains in rapists. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 16(2), 145-153.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5, pp. 481-498). Boston, MA: pearson.
- Thimm, J. C. (2010). Mediation of early maladaptive schemas between perceptions of parental rearing style and personality disorder symptoms. *Journal of behavior therapy and experimental psychiatry*, 41(1), 52-59.
- van Wijk-Herbrink, M. F., Bernstein, D. P., Broers, N. J., Roelofs, J., Rijkeboer, M. M., & Arntz, A. (2018). Internalizing and externalizing behaviors share a common predictor: The effects of early maladaptive schemas are mediated by coping responses and schema modes. *Journal of abnormal child psychology*, 46(5), 907-920.
- Zinn, M. E., Huntley, E. D., & Keating, D. P. (2020). Resilience in adolescence: Prospective Self moderates the association of early life adversity with externalizing problems. *Journal of adolescence*, 81, 61-72.
- problems: The mediating role of maternal hostility. *Developmental psychology*, 58(4), 768.
- Chi, X., & Cui, X. (2020). Externalizing problem behaviors among adolescents in a southern city of China: Gender differences in prevalence and correlates. *Children and Youth Services Review*, 119, 105632.
- Chung, M. C., & Chen, Z. S. (2020). Gender differences in child abuse, emotional processing difficulties, alexithymia, psychological symptoms and behavioural problems among Chinese adolescents. *Psychiatric quarterly*, 91(2), 321-332.
- Colman, I., Wadsworth, M. E., Croudace, T. J., & Jones, P. B. (2007). Forty-year psychiatric outcomes following assessment for internalizing disorder in adolescence. *American Journal of Psychiatry*, 164(1), 126-133.
- Cox, M. J., Wang, F., & Gustafsson, H. C. (2011). Family organization and adolescent development. In *Encyclopedia of adolescence* (pp. 75-83). Elsevier Inc.
- Fanti, K. A. (2007). Trajectories of pure and co-occurring internalizing and externalizing problems from age 2 to age 12: Findings from the NICHD study of early child care.
- Fteiha, M., & Awwad, N. (2020). Emotional intelligence and its relationship with stress coping style. *Health psychology open*, 7(2), 2055102920970416.
- McClintock, S. M. (2005). *Relationship of internalizing behavior problems to intelligence and executive functioning in children* (Doctoral dissertation).
- Ryu, G. W., Yang, Y. S., & Choi, M. (2020). Mediating role of coping style on the relationship between job stress and subjective